

Проблеми колонізації та вічні цінності в ліриці Святослава Вакарчука

Українська сучасна поезія має власний «голос», який сприяє виокремленню гідного місця в сучасному світовому дискурсі та допоможе повернути собі колись вкрадене минуле. Наукова проблема полягає в констатації самотності та приналежності до певної етнічної та національної культури, як це не смішно і дико, української літератури – сучасної, зокрема, та спростуванні другорядності та вторинності таланту українських письменників по відношенню до їхніх сусідів. Святослав Вакарчук – український поет-співак – у політичній ліриці зображує розчарування народу, прагнення свободи, встановлення гідності нації; у любовній ліриці окреслено вектор подвигу, «вчинку» в ім'я кохання. Українська література має давні традиції, витоки яких слід шукати в добі Київської Русі. Здобутки наших пращурів були привласнені більш агресивними варварськими народами, які і досі вважають їх «своїми». До цієї когорти належать «Велесова книга», «Слово о полку Ігоревім», спадщина Г.Сковороди. С. Вакарчук пише про глибоке кохання до жінки, яке є створювальним для ліричного героя, заторкує проблеми свободи і примушення в психологічній площині людського характеру. Проблема будується навколо внутрішнього психологічного конфлікту ліричного героя: чи зможе він здолати себе й вийти на інший рівень своєї особистості. С. Вакарчук у поезії намагається розкрити і філософське прагнення свободи, й історичну постколоніальність у спробі некоритися, щоб віднайти власну ідентичність та відродити історичне минуле для майбутньої самореалізації України як нації, етносу, держави. Коли ми говоримо про сучасні реалії, слід звернути увагу не лише на відкриту агресію, а й на експансію (мирне вторгнення, включення в економіку). Як відчуває себе українець на власній території?

Ключові слова: С. Вакарчук, лірика, художні образи, тропи, конфлікт, повтор, анафора.

Глобалізаційні світові процеси відкривають перспективи для виокремлення гідного місця національній літературі кожної країни. Українська література має давні традиції, витоки яких слід шукати в добі Київської Русі. Здобутки наших пращурів були привласнені більш агресивними варварськими народами, які й досі вважають їх «своїми». До цієї когорти належать «Велесова книга», «Слово о полку Ігоревім», спадщина Г. Сковороди, якого в російськомовній Вікіпедії помилково позиціоновано як першого російського філософа. Україномовна версія визначає Г. Сковороду як українського філософа-містика, богослова, поета, педагога, можливо, і композитора літургійної музики. Національну приналежність філософа й поета доводять факти його біографії – місця народження, проживання й праці, а також творчість, що представляє складний мовний симбіоз з української, латинської, грецької та російської лексики, однак синтаксис у нього український.

Хоча українська національна традиція бере свої витoki з літератури Київської Русі, однак авторська лірика починає формуватися з фольклору в добу бароко. Саме в другій половині XVII ст. розвивається віршова українська традиція, яка втілилася у жанрах духовного, історичного та ліричного звучання у творчості І. Некрашевича, К. Зинов'єва та ін. Припускаємо, що витoki сучасної української рокової поезії слід шукати в естетиці українського бароко, де акценти робилися на рухливості, динамічності, трагічній напруженості. Яскравим представником сучасної української поезії, яка має читацький / «слухацький» відгук у середовищі інтелектуалів, є Святослав Вакарчук (1975 р. н.). Інтерпретація естетики сучасної літератури дасть можливість краще зрозуміти спільне й відмінне українських творів у світовому дискурсі.

Лірика сучасного українського поета С. Вакарчука привертає увагу концептуальним втіленням ідей, розкриттям світогляду ліричного героя, поетикальними настроями. Вона має резонанс у спільноті, що позначився реакцією періодичної масової преси (журнал «Vogue»); у науковому доробку вітчизняного літературознавства вчені поки що не підійшли до інтерпретації його «кодів». Ця стаття є одним із перших наближень до усвідомлення ідіостилю митця в науковій площині.

Мета статті – виявити самобутність і своєрідність політичної та любовної лірики С. Вакарчука у віршах «Веселі, брате, часи настали» (2006) та «Для тебе» (2003) на засадах компаративістики та постколоніальної критики. Поставлена мета зумовлює зосередження уваги на завданнях: розтлумачити тропи, ідеї, лейтмотиви, національну ідентичність, настрої розчарування ліричного героя.

Поезію сучасного українського поета-виконавця умовно можемо розподілити на два корпуси: 1) любовна лірика; 2) політична лірика. Популярність С. Вакарчука – відомого рок-музиканта, сина впливового батька, ставить під сумнів естетичну цінність і вагомість його поетичної спадщини. Яскравий сплеск успіху С. Вакарчука відволікає увагу від художнього боку його творів, які втілюють вічні ідеї, тому доводиться наводити «докази» для обґрунтування значущості поетичного доробку автора.

У 1990-х рр. сформувався нова літературознавча та лінгвістична концепція, яка закріпилася у теорії як постколоніальна критика. Її виникненню сприяли зміни геополітики, зокрема розпад СРСР. У роботах Г. Співака «У інших світах» (1987) [9], Г. Бгабга «Нація і нарація» (1993) [5], Е. Саїда «Культура й імперіалізм»

(1993) [7] формуються засади, відповідно яким необхідно змінити кут зору, переосмислити вектори, що закріпилися як наслідки ліберального гуманізму. Не доречно тлумачити різні національні літератури за єдиною матрицею, необхідно враховувати географічні, культурні, національні, соціальні відмінності. Привілеї мають європоцентричні ідеали (парадигма «західної» цивілізації), де на рівні ідей втілено концептуальність у творах літератури, яким спільнота виокремила універсальне місце. «Інші», неєвропейські, національні культури, літератури, мови відкидаються на другорядний план. Постколоніальні стратегії намагаються заперечити «універсальність» «західних» мов / літератур / культур для того, щоб поставити на гідне місце свою національну традицію, свій «власний голос».

Окреме місце у постколоніальних стратегіях відведено мові. На мовному рівні колонізовані народи (письменники) відчують себе «учнями» по відношенню до колонізаторів. Не лише відкрита агресія, але й експансія – мирне вторгнення, включення в економіку – є сучасними світовими реаліями. Як відчуває себе українець на власній території? Викладач іноземної мови або просто носій української: українцю «соромно» не знати англійської / французької / німецької, коли він зустрічає іноземця у рідному місті! На своїй території він відчуває себе «відсталим» учнем по відношенню до учителя. Зовсім інша ситуація відбувається, коли українець зустрічається з в'єтнамцем / китайцем – тут немає почуття сорому, а є зверхнє ставлення, навіть коли це трапляється на території В'єтнаму або Китаю. «Зверхність» формується за географічним принципом: із Заходу на Схід. Україна східніша ніж США і Британія, однак західніша ніж Китай і В'єтнам. Українця хвилює, що у нього погана французька / англійська фонетика. П. Баррі зауважує, що шанобливе ставлення до мови значить, що «...цей мовний інвентар належить комусь іншому, тому його не можна представляти без дозволу» [1, с. 232]. У середовищі інтелектуалів іноді простежується крайнє неприйняття: письменник відмовляється категорично користуватися мовою колонізатора, тому що інтерпретує це як зраду по відношенню до свого народу, тлумачить її як зіпсовану, а її вживання вважає причетністю до колоніальних структур. Отже, дуже важливим у «постколоніальних студіях» є дослідження мови: і розмовної, і художньої з позиції постколоніальної перспективи, де об'єктом осмислення постає безпосередньо мова.

Проблему культурного протесту «чорного» афро-французького пласту в дискурсі Французької африканської імперії порушує Ф. Фанон у

книзі «Гнані і голодні» [6]. «Колонізований» народ, на думку дослідника, мусить відшукати свою ідентичність. Для цього йому слід відродити власне історичне минуле та, пишаючись, знайти гідне місце у сучасному культурному світі. Колонізаторська політика європейських країн, також як і Росії та Китаю, з XVII ст. знижувала цінність культурних здобутків, мов, літератур, історії залежних націй; інтерпретувала розвиток їхньої цивілізації як «до-цивілізованої».

«Білих» і «чорних» дітей (росіян і українців / вірменів / білорусів / киргизів – у випадку нашої країни) виховували в ідеології, що прогрес, культура та історія починається лише з приходом європейців (у випадку Російської імперії – росіян, саме тут росіянами перекручуються факти щодо історії Київської Русі). Досягнувши мети – воскресіння власного минулого – потрібно знищити колоніальну ідеологію (яка властива не лише колонізаторам, а й колонізованим, оскільки тут спрацьовує «стокгольмський синдром» – жертва звикає до палача та вважає, що не зможе без нього прожити: деякі українці й сьогодні вважають, що без росіян не впораються). Саме колоніальна ідеологія сформувала такий підхід і викривила історичні факти.

У книзі Е. Саїда «Орієнталізм» (1978) спростовується «міф» про європоцентричний універсалізм, де заперечується «вищість» «європейського» та нижчість «неєвропейського» [8].

Концепція «орієнталізму» ґрунтується на погляді на Схід як на «Іншого» / нижчого по відношенню до Заходу. Схід інтерпретується з точки зору Західного менталітету, де критикуються «східні» відносини між чоловіком і дружиною, індивідом та системою, рівністю та ієрархією, з одного боку, а з іншого, про Схід розмірковують як про щось «відмінне», екзотичне, «чарівне». «Орієнталісти» розуміють Схід як щось гомогенне, а його представників не як індивідів, а як безлику масу, їхню ж поведінку як підвладну емоціям та інстинктам, яким властиві хіть, страх, а не свідомі рішення чи проблема вибору. Таке ставлення до реакцій східних людей формується в результаті расистських ідей, відповідно яким особистість оцінюють на позиціях «жовто-» / «чорно-» / «азиато», а не завдяки її індивідуальним рисам, особливостям характеру та обставинам. Е. Саїд підкреслює, що у словах «араб» або «араби» є відтінок відокремленості по відношенню до західної культури та колективної однорідності, для того щоб нівелювати індивідуальне.

Постколоніальні стратегії спростовують правомірність «орієнталістських» ідей. Постколоніальні письменники (С. де Бовуар, С. Рушді, Г. Гарсія Маркес, Ю. Андрухович, С. Вакарчук) намагаються зобразити доколоніальну ситуацію своєї чи підкореної нації, щоб розкрити новітні реалії як зіпсування культури й гідності народу, який отримав статус колоніального. Цей художній прийом спростовує «іншість» / другорядність / вторинність колонізованого, відновлює почуття гідності нарівні колективного безсвідомого та спростовує «неєвропейське» / «українське» як аморальне «іншого» чи екзотичне «несерйозне».

С. де Бовуар – французька аристократка – у творі «Сила обставин» стає на позиції інтересів підкорених арабів і викриває жорстокість своїх співвітчизників задля встановлення справедливості: «... я усвідомила глибину їхнього расизму... вони били їх, перекидали візочки торговців на землю..., підпалювали, твалтували, вбивали... мова велася не про випадковості, ... а про систему» [2, с. 267]; «... я бачила себе очима жінок, двадцять разів звалтованих, чоловіків із перебитими кістками, збожеволілих дітей...» [2, с. 269]; «... катування електрикою, опіки, саджання на пляшку, підвішування, придушення. Катування переривалися психологічним впливом... „За що, за що, за що?“ – це нескінченно повторювальний крик п'ятнадцятирічного алжирського хлопчика, на очах якого катували всю його родину, звучав у мене у вухах, розриваючи серце» [2, с. 417].

Така транскультурна самоідентифікація, завдяки якій індивід відчуває себе і як колоніст, і як колонізований формує подвійну ідентичність, що є «третім» постколоніальним вектором. Подвійна чи змішана ідентичність впливає на виникнення нових в історії літератури художніх феноменів, починаючи з другої пол. ХХ ст., де простежуються запозичення та адаптація «європейських» традицій по відношенню до «африканських», «індійських» творів. Саме тут і формується феномен транскультурності, яка ґрунтується на інтересі художньої творчості до літературознавчих методик аналізу – постструктаралізму та деконструкції. У категорії *інший* простежується перегуки постколоніальної та феміністичної критики: «жінка» і «негри» є меншинними (не за кількістю, а тому, що вони мусять грати за чужими правилами). Із цієї точки зору постколоніальні стратегії спрямовано на критику «білих» / колонізаторських / маскулінних образів колоніальних країн, що викриває їхню обмеженість, зверхнє ставлення, упередженість.

Окрім спростовування «міфу» про обраність і вищість колонізатора постколоніальні стратегії розкривають історію, культуру та мову колонізованої країни, її образ у літературних творах, її статус державності для того, щоб зрозуміти «себе», з'ясувати власну гібридність, полівалентність, відмінність, різноманітність. Це дозволяє визначити ідентичність певної нації відповідно мові, культурі та літературі. Саме тут, окрім спільних точок перетину з фемінізмом, деконструктивізмом і структуралізмом, простежується перегук із концепцією ліберального гуманізму.

У результаті зазначених рис сформувалася парадигма постколоніальної критики:

- «іншість», маргінальність, транскультурність, плюралізм впливають на трансформацію мови, культури та літератури, виступають енергійним поштовхом;
- акцент на культурних «відмінностях» в мові та літературі;
- «культурна полівалентність» та гібридність є домінантою уваги;
- спростування «міфу» про вищість «західної» цивілізації по відношенню до інших традицій, дослідження на цих засадах образів різних культур у літературі;
- констатація замовчування проблем колонізації на різних рівнях.

Доречно підійти з позицій постколоніальних стратегій до осмислення політичної лірики українського сучасного поета С. Вакарчука. У віршах «Веселі, брате, часи настали» (15.10.2006) із збірки (альбому) «Міра» 2007 р. на поетикальному рівні розкривається настрій розчарування після наслідків Помаранчевої революції 2004 р. в Україні.

Тему вірша доречно визначити як суспільно-політичну, що розкриває відчуття українців, яким обіцяли зміни, але яких обманули. Якщо простежити феномен сприйняття революції в діахронії, то можна вивести певну «формулу»: спочатку – зачарування; опісля – розчарування. Саме ця «формула» й відзеркалилася в історичній ситуації України 2004 р. Ліричний герой С. Вакарчука спочатку із захопленням сприймає ідеї європоорієнтованих політиків типу В. Ющенка, якого «на руках» винесла до влади / «крісла» Ю. Тимошенко. Цим історичним подіям присвячено його вірші, після чого поет розчаровується у діях уряду та власне президента, оскільки європоцентриський вектор змінено на проросійський. Розчарування у випадку С. Вакарчука підсилюється тим, що

це саме він помилився у людині, яка робить так, як мав би робити його опонент В. Янукович.

Підґрунтям для розчарування ліричного героя стає історична ситуація в Україні. Держава у віршах представлена тропом-асоціонімом (переходом загальної назви у власну: «брати» асоціюються з Україною). Художній образ України розкритий як сукупність людей – «братів», які мають постколоніальне минуле, але намагаються віднайти власну ідентичність, відродити свою історію та йти своїм шляхом. Українці прагнуть довести собі та іншим, що вони не є «неповноцінними» / «відсталими» / «іншими» по відношенню до російського культурного дискурсу, який не хоче їх відпускати через економічні причини. Феномен *Європа* для української самоідентифікації підходить тому, що для нього центральним постає концепт свободи. Українці на безсвідому рівні вважають, що оскільки у сучасній Європі змогли подолати зверхнє ставлення по відношенню до угорської, чеської, румунської та інших мов / культур / літератур, то й Україні там не загрожує геноцид, як це було за часів Російської, а пізніше, Радянської імперії.

Ідея віршів у тому, що український народ, як завжди, обманули ті, хто його очолює, і замість європейських цінностей – «свободи» – в Україні, так само, як і раніше, «панує» старший брат Росія, і нікого ніхто не збирається відпускати: *«Веселі, брате, часи настали / Нове майбутнє дарує день! / Чому ж на небі так мало сонця стало, / Чому я далі пишу сумних пісень?... / Веселі, брате, часи настали / Ми наближаємось до мети! / Чому ж тоді я шукаю іншу стежку / Чому я далі з ними не хочу йти? / Веселі, брате, часи настали / На грудях світить нам слави знак! / Нам очі ніжно закрили, губи медом змастили, / Душу кинули просто так...»* [3].

С. Вакарчук у поетиці вірша намагається розкрити і філософську ідею – прагнення свободи, й історичну, яка реалізується постколоніальними акцентами – спроба некоритися, щоб віднайти власну ідентичність і відродити історичне минуле для майбутньої самореалізації України як нації, етносу, держави: *«Душа прокинулась, та й питає / Сама у себе – чому одна? / Немає в кого спитати – золото замість тата / Замість мами – глуха стіна...»* [3].

Поет намагається спростувати «міф» про вищість російського менталітету, який сформував тривалий історичний «тиск», та від якого С. Вакарчук закликає відійти, для того щоб відстоювати національні українські пріоритети, що допо-

може посісти українському національному безсвідомому певне місце у культурі світової спільноти. С. Вакарчук наголошує на замовчуванні проблем колонізації України Росією, яка не припинилася навіть після офіційного відокремлення 1991 р. та продовжує існувати після 2004 р.: «... *Нам очі ніжно закрили, губи медом змастили, / Душу кинули просто так...*» [3].

Композиція вірша представлена провідним настроєм: хвилюванням ліричного героя – поета – за долю Української держави і нації: «*І тихо, тихо навколо стало... / Кудись поділися голоси... / Часи веселі настали, нас лишилось так мало, / Ну їх, брате, такі часи!*» [3]. С. Вакарчук іронічно із саркастичним підтекстом: «...Часи веселі настали» метафорично говорить про безвихідну ситуацію в Україні, де люди бояться висловити свою думку: «*І тихо, тихо навколо стало... / Кудись поділися голоси...*». Однак, не зважаючи на складність політичної ситуації, поет закликає до національного відродження, до пробудження власної свідомості і волі: «*Та нам з тобою своє робити, / Відкрити очі і далі йти! / І зуби сильно стиснувши, маму ніжно любити / Хто ж тоді, як не ми, брати?!*» [3].

С. Вакарчук пропонує кожному окремому індивіду діяти: «*Та нам з тобою своє робити, / Відкрити очі і далі йти!*» в енергійному просторі рідних людей, створюючи навколо себе у невеличкому дружньо-родинно-колегіальному дискурсі комфортну ситуацію: «*І зуби сильно стиснувши, маму ніжно любити*». Метафорами С. Вакарчук впроваджує ідею індивідуальної екзистенційної «дії»: якщо буде так чинити кожний, то з часом ситуація зміниться скрізь.

Хвилюванню як домінантному настрою підкорено висловлення ідеї – неволя українців загальна: «*Чому ж на небі так мало сонця стало*»; та на її фоні ідея внутрішньої свободи: «*Чому ж тоді я шукаю іншу стежку / Чому я далі з ними не хочу йти*», яка розкрита закликом поета протистояти та намагатися відродитися: «*маму сильно любити...*».

Категорія мама у вірші є метафорою, і навіть символом сили, захисту, притулку, кохання, енергії, яка допоможе відродитися. Постколоніальний вектор відродження нації та історичного минулого у згаданому понятті відсилає до ахетипу Матері, в якому безсвідомо поєднані земля, родючість, вічність.

Завдяки стрункій композиційній побудові вірша С. Вакарчук реалізує провідні постколоніальні ідеї. Конфлікт твору не внутрішній психологічний, а зовнішній: ліричний герой зіштовхується зі соціальною системою, яка його не влаштовує та не задовольняє. Ліричний суб'єкт наділений внутрішньою свободою

та зовнішньою несвободою. Ідея – прагнення ліричного героя свободи – є провідною.

Композиція вірша представлена п'ятьма чотирирядними строфами. У кожній строфі розкривається частина загальної думки поета, із чого завдяки нагнітанням досягається емоційний мажорант наростання протесту та заклику до інтелектуальної дії. Перші чотири строфи починаються повтором, який розкриває іронію, що поступово, від строфи до строфи, переростає в сарказм: «*Веселі, брате, часи настали*». Оскільки поет закликає до інтелектуальної дії, тут відкривається, окрім історично-соціального, філософський підтекст в осмислення ідеї свободи як феномену. Ці вірші вписуються у історико-соціально-політичний корпус лірики С. Вакарчука, який вкрапляється майже у всіх циклах (альбомах) поета.

У творчості С. Вакарчука особливе місце посідає любовна лірика. У вірші «Для тебе» із циклу (альбому) «Суперсиметрія» 2003 р. поет виступає як продовжувач європейських традицій, витoki яких слід шукати в античній ліриці, але не в давньогрецькій, а в давньоримській. Поет 1 ст. до н. е. Гай Валерій Катулл одним із перших (спираючись на концепцію давньогрецької поетеси Сапфо) описав кохання як емоційний фізіологічний процес, де чоловік виступає учнем жінки (гетери), у якої він навчається кохання. Ліричний герой здатен на «вчинок» завдяки жінці, яка його надихає.

У згаданому вірші простежуються тенденції напряму «критичний вимисел»: відродження комунікації; відродження традиції – зв'язок із традиційною літературою; відродження історії; відродження лінійності; сповідальна інстанція автора-героя; соціальна детермінованість як спроба впливати на дійсність (вихід до широкої аудиторії – рокова пісня); поєднання матеріального і духовного: техніцизму з психологізмом.

Провідна тема вірша – кохання чоловіка до жінки, його здатність заради жінки вчиняти дії, які б ніколи не відбулись, якби її не було: «*Я би не зміг падати з ніг, / Плавити лід, ставити перший слід, / На кам'яних плитах вогонь / Нести в руках. / Я би не зміг здатись в полон, / Щоб пити сік з ніжних але й чужих долонь, ...*»; «*І на коліна впасти б не зміг, / А якби впав, / То би піднятись потім з них, / Я би не встиг...*»; «*Душу свою в моїх піснях / Я б не знайшов*» [4].

С. Вакарчук пише про глибоке кохання до жінки, яке є створювальним для ліричного героя, заторкує проблеми свободи і примушення в психологічній

площині людського характеру. Проблема будується навколо внутрішнього психологічного конфлікту ліричного героя: чи зможе він здолати себе й вийти на інший рівень своєї особистості. Лейтмотивом є ідея самореалізації як доказу кохання – завдяки коханню до жінки ліричний герой здатен подолати будь-які випробовування: *«Але для тебе зможу я все»*. Цей імпульс є вічним, який актуальний в усі часи, й особливо на початку XXI ст., коли простежується домінування егоїстичних настроїв у стосунках чоловіка і жінки.

Композиція вірша будується за принципом теза / антитеза – герой спочатку стверджує *«Я би не зміг»*, після чого спростовує сам себе *«зможу я все»*. Теза та антитеза виписані у повтор для посилення емоційної дії впливу. Сюжет є оригінальним.

Ліричний герой розкритий як сильний, зі сформованим світоглядом і стійкими поглядами чоловік, який в ім'я кохання згоден піти на конфлікт сам із собою, здійснюючи вчинки йому не властиві: *«І на коліна впасти б не зміг, / А якби впа, / То би піднятись потім з них, / Я би не встиг, я би не встиг»*. Більше того, творчий акт створення пісень і пошуку в них філософського сенсу представлено як залежний від об'єкту кохання – жінки: *«Душу свою в моїх піснях / Я б не знайшов»*. Також від ліричного героя без коханої зникла б краса оточуючого його світу та відчуття щастя і повноти буття: *«і не сміявся би у снах, / І у сльозах я б не шукав, я б не літав»*. Створюється враження, що ліричний герой збігається з образом автора.

За віршовим ритмом цей вірш не є твердою формою, порушення системи метру, порушення рими відбувається під впливом підбору слів, що відображують емоції героя. Ці порушення відбуваються в результаті акценту на повторах, які домінують через смислове навантаження: *«Я би не зміг» «Але для тебе зможу я все»*.

Важливим є музикальний супровід, який посилює вплив на слухача, він є життєстверджуючим, міцним, з одного боку, і ніжним, готовим до дії, з іншого. У вірші розкрита ідея відповідальності чоловіка за життя коханої жінки, яка стала рідкою та незвичайною в сучасних реаліях.

Політична лірика С. Вакарчука розкриває настрої розчарування ліричного героя та українського народу поч. XXI ст., що є реакцією на історичні події доби. Провідним постає концепт *свобода*, який розкривається філософською ідеєю – прагнення свободи, та історичною місією відродити мину-

ле для майбутнього України як етносу та держави, розвінчанням «міфу» вищості російського дискурсу, акцентами на українських пріоритетах у культурі світової спільноти. Ліричний герой вводиться у конфлікт індивіда та системи, вирішенням якого може бути індивідуальна екзистенційна «дія». Повтори підсилюють емоційний малюнок. Любовна лірика С. Вакарчука продовжує давньогрецькі та давньоримські традиції. Ліричний герой обирає «дію» заради коханої, в чому втілюється ідея самореалізації як доказу кохання, спроба подолання самого себе. Композиція теза / антитеза виписана повторами для нагнітання настрою, для розкриття ідеї відповідальності за життя коханої жінки.

Література

1. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія. Київ: Смолоскип, 2008. С. 232.
2. Бовуар С. де Сила обставительств: Мемуари; [пер. с франц. Н. Светидова]. Москва: ИД Флюид, 2008. С. 267.
3. Вакарчук С. Веселі, брате, часи настали... <http://www.pisni.org.ua/songs/643050.html>
4. Вакарчук С. Для тебе. <http://www.karaoke.ru/artists/ocean-elzi/text/dlya-tebe/>
5. Bhabha Homi K. Nation and Narration. London: Routledge, 1990. 352 p.
6. Fanon Frantz. The Wretched of the Earth. New York: GROVE PRESS, 1961. 318 p. Режим доступу: <https://grattoncourses.files.wordpress.com/2019/12/frantz-fanon-richard-philcox-jean-paul-sartre-homi-k.-bhabha-the-wretched-of-the-earth-grove-press-2011.pdf>
7. Said Edward. Culture and Imperialism. Vintage, 1994. 380 p.
8. Said Edward. Orientalism. Harmondsworth: Penguin, 1995. 416 p.
9. Spivak Gayatri Chakravorty. In Other Words: Essays in Cultural Politics. Routledge, 1987. 440 p.

References

1. Barri P. *Vstup do teoriiy : literaturoznavstvo ta kulturologiya* [Introduction to theory: literary and cultural studies]. Kiev, 2008, 360 p. (in Ukrainian)
2. Bovuar S. de. *Sila obstoyatel'stv: Memuary* [Force of circumstances]; [per. s francz. N. Svetidova]. Moskva: ID Flyuid, 2008. S. 267. (in Russian)
3. Vakarchuk S. *Veseli, brate, chasi nastali...* [The merry times have come, my brother...] <http://www.pisni.org.ua/songs/643050.html> (in Ukrainian)
4. Vakarchuk S. *Dlya tebe*. [For you]. <http://www.karaoke.ru/artists/ocean-elzi/text/dlya-tebe/> (in Ukrainian)
5. Bhabha Homi K. Nation and Narration. London: Routledge, 1990. 352 p.
6. Fanon Frantz. The Wretched of the Earth. New York, 1961. 318 p. <https://grattoncourses.files.wordpress.com/2019/12/frantz-fanon-richard-philcox-jean-paul-sartre-homi-k.-bhabha-the-wretched-of-the-earth-grove-press-2011.pdf>
7. Said Edward. Culture and Imperialism. Vintage, 1994. 380 p.
8. Said Edward. Orientalism. Harmondsworth, 1995. 416 p.
9. Spivak Gayatri Chakravorty. In Other Words: Essays in Cultural Politics. Routledge, 1987. 440 p.

Svitlana Kryvoruchko. Issues of Colonization and Eternal Values in the Lyrics of Sviatoslav Vakarchuk. Ukrainian contemporary poetry has its own “voice”, which helps to highlight a worthy place in modern world discourse and help to regain the once stolen past. The scientific problem is to state the identity and belonging to a certain ethnic and national culture Ukrainian literature - modern, in particular, and to refute the «secondary» talent of Ukrainian writers in relation to their neighbors. Sviatoslav Vakarchuk - Ukrainian poet-singer - in political lyrics depicts the disappointment of the people, the desire for freedom, the establishment of the dignity of the nation; in the love lyrics the vector of feat, “act” in the name of love is outlined. Ukrainian literature has ancient traditions, the origins of which should be sought in the era of Kievan Rus. The achievements of our ancestors were appropriated by more aggressive barbarian peoples, who still consider them “theirs”. This cohort includes the works “Veles’s book”, “A word about Igor’s regiment”, the creativity Grigory Skovoroda. S. Vakarchuk writes about a deep love for a woman, which is creative for a lyrical hero, touches on the problems of freedom and coercion in the psychological plane of human character. The problem is built around the internal psychological conflict of the lyrical hero: will he be able to overcome himself and reach another level of his personality. In poetics, S. Vakarchuk tries to reveal both the philosophical desire for freedom and historical postcolonialism in an attempt to disobey in order to find one’s own identity and revive the historical past for the future self-realization of Ukraine as a nation, ethnos, and state. When we talk about modern realities, we should pay attention not only to open aggression, but also to expansion (peaceful invasion, inclusion in the economy). How does a Ukrainian feel on his own territory?!

Key words: S. Vakarchuk, lyrics, artistic images, trope, conflict, repetitions, anaphora.

Криворучко Світлана Костянтинівна – доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри зарубіжної літератури та слов’янських мов Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди; <http://orcid.org/0000-0002-1123-9258>; serka7@ukr.net